

Au apărut

Alexandre Dumas

Războiul femeilor vol 1/2

Războiul femeilor vol 2/2

Cavalerul D'Harmental vol 1/2

Cavalerul D'Harmental vol 2/2

Sfinxul Roșu vol 1/3

Sfinxul Roșu vol 2/3

Sfinxul Roșu vol 3/3

Alexandre Dumas

Laleaua neagră

Autor: Alexandre Dumas
Titlu original: La tulipe noire
Titlu: Laleaua neagră
Editor Dexon Office, București
Ediție completată și revizuită

© by Dexon Office, 2018
Toate drepturile pentru această versiune aparțin Dexon Office
Informații, comenzi ramburs
Email dexonoffice@gmail.com
www.aldopress.ro
ISBN 978-973-701-721-5

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DUMAS, ALEXANDRE tatăl
Laleaua neagră / Alexandre Dumas. - București :
Dexon, 2018
ISBN 978-973-701-721-5

821.133.1

Capitolul 1

Un popor recunoscător

La 20 august 1672, orașul Haga, atât de plin de viață, atât de alb, atât de îngrijit, încât ai fi zis că fiecare zi e o duminică, orașul Haga, cu parcul său umbros, cu pomii înalți aplecați peste casele în stil gotic, cu luciu întins al canalelor în care se oglindesc clopotnițele și cupolele aproape orientale, — orașul Haga, capitala celor șapte provincii unite, își revârsa valul negru și roșu al locuitorilor grăbiți, neliniștiți, care alergau găfăind cu muscheta la umăr, ciomagul în mână sau cuțitul la brâu spre Buytenhoff, sinistra închisoare ale cărei ferestre zăbrele se mai văd încă și unde zacea Corneille de Witt, fratele fostului prim ministru al Olandei, acuzat de asasinat de către chirurgul Tyckelaer.

Dacă întâmplările din acea vreme și mai cu seamă cele din anul în care ne începem povestirea n-ar fi strâns legate de cele două nume amintite mai sus, puținele cuvinte de lămurire pe care le adăugăm ar putea să pară în afara subiectului; dar noi prevenim cititorul — acest vechi prieten, căruia îi promitem totdeauna lucruri atrăgătoare în primele pagini și față de care ne ținem mai mult sau mai puțin făgăduiala în paginile următoare, — îl prevenim, cum spuneam, că această explicație este necesară atât pentru clarificarea povestirii noastre, cât și pentru înțelegerea marelui eveniment politic în care ea se încadrează.

Corneille¹ sau Cornelius de Witt, Ruart de Pulten, adică inspector al digurilor din acest ținut, fost primar al orașului său natal, Dordrecht și deputat în parlamentul statelor olandeze, avea patruzeci și nouă de ani când poporul olandez, sătul de o republică bazată pe principiile lui Ioan de Witt, prim-ministru al Olandei, fu cuprins de o mare pasiune pentru stathuder², funcție pe care edictul impus de el, încă în vigoare în Provinciile Unite, a desființat-o pentru totdeauna în Olanda.

1 Îl vom numi în tot cursul cărții Corneille, pentru al deosebi de final său, Cornelius van Baerle (n.red.).

2 Stathuder = conducător al republiei olandeze (n.red.).

Cum rareori se întâmplă ca opinia publică, în evoluția sa capricioasă, să nu vadă un om în spatele unui principiu. Poporul vedea în spatele acestei republici cele două chipuri aspre ale fraților de Witt, acele figuri romane ale Olandei, care se fereau să cultive sentimentul național, adepti de neîndupăcat ai unei libertăți fără desfrâu și ai unui belșug fără prisos; iar dincolo de statholderat, poporul vedea fruntea înclinată, gravă și gânditoare a Tânărului Wilhelm de Orania, pe care contemporanii săi l-au poreclit „Taciturnul“, nume adoptat și de posteritate.

Cei doi de Witt căutau să-i intre în voie lui Ludovic al XVI-lea, căci simțeau atât creșterea autorității sale morale în fața întregii Europe cât și superioritatea sa materială asupra Olandei, dobândită prin succesul eroicei campanii a Rinului, — campanie cântată de Boileau, — care în trei luni a doborât puterea Provinciilor Unite și al cărei erou demn de roman era contele de Guiche.

Ludovic al XIV-lea era un vechi dușman al olandezilor, care îl insultau și își băteau joc de el în toate chipurile, ce e drept, mai totdeauna prin gura francezilor refugiați în Olanda. Orgoliul național făcea din el un Mitridate al republiei.

În jurul fraților de Witt se crease aşadar o atmosferă de dublă nemulțumire, pornită atât din sfârșirea unei rezistențe dărze și instaurarea unei puteri potrivnice aspirațiilor naționii, cât și din oboseala firească tuturor popoarelor învinse, care speră că un nou conducător ar putea să le salveze de la ruină și rușine.

Acest alt șef, gata să-și facă apariția, gata să se măsoare cu Ludovic al XVI-lea, cu un viitor ce se anunța mare, era Wilhelm, prinț de Orania, fiu al lui Wilhelm al II-lea și nepot, prin Henrieta Stuart, al regelui Carol I al Angliei, copilul tacut, pe care, aşa cum am mai spus, poporul îl vedea în funcția de stathuder.

În 1672 avea douăzeci și doi de ani. Ioan de Witt, preceptorul său, îl educase pentru a face din acest prinț de viață veche un bun cetățean. În dragostea sa de patrie, mai puternică decât dragostea pentru elev, el i-a răpit prin edictul său speranța de a deveni stathuder. Dar Dumnezeu a râs de pretențiile oamenilor de a înălța s-au de a răsturna stăpânirile de pe pământ, fără să-l consulte; și profitând de capriciile poporului olandez și de groaza pe care o inspira Ludovic al XVI-lea, el a schimbat politica primului ministru, a abolit edictul încă în vigoare, restabilind funcția de stathuder pentru Wilhelm de

Orania, față de care avea anumite planuri, ascunse în tainele de nepătruns ale viitorului.

Primul ministru se pleca înaintea voinței concetătenilor săi, dar Corneille de Witt, mai îndărătnic, refuză să semneze actul de stabilire a funcției de stathuder, cu toate amenințările de moarte ale mulțimii orangiste, care la asediat în casa sa din Dordrecht.

Numai insistențele și lacrimile soției sale îl determinară în cele din urmă să semneze, dar adăugă la numele său aceste două litere: V. C. — adică *Vi coactus*, ceea ce înseamnă „Silit prin forță“.

A fost o adevărată minune că a scăpat în ziua aceea de loviturile dușmanilor săi.

Cât despre Ioan de Witt, care și-a dat adeziunea mai repede și mai ușor sub presiunea voinței concetătenilor săi, n-a avut nici el parte de o soartă mai fericită. După câteva zile a fost victimă unei tentative de asasinat, prin lovitură de cuțit. N-a murit însă în urma rănilor primeite.

Această infrângere i-a nemulțumit pe adeptii Casei de Orania. Viața celor doi frați era o continuă piedică în calea planurilor lor; schimbără tactica pentru moment, chiar dacă mai târziu aveau să revină la prima, încercând să desăvârșească prin calomnie ceea ce nu izbutiseră cu pumnul.

Se întâmplă destul de rar ca la un moment dat să se găsească la îndemâna lui Dumnezeu un om care să înfăptuiască o acțiune măreță; dar când un asemenea eveniment fericit are loc, istoria reține numaidecăt numele omului ales și îl impune posterității.

Când însă necuratul se amestecă în treburile muritorilor pentru a distruge o existență sau a răsturna un imperiu, imediat se nimește și un ticălos prin apropiere căruia îi e destul să-i șoptească un singur cuvânt, ca să se și apuce de treabă.

Ticălosul, gata să slujească spiritul răului în această împrejurare, se numea, după cum se pare cam mai spus, Tyckelaer și era de profesie chirurg. El îl acuză pe Corneille de Witt, despră de abrogarea edictului, după cum a dovedit-o de altfel prin apostila sa și cloicotind de ură împotriva lui Wilhelm de Orania, că a însărcinat pe un asasin să scape republica de noul stathuder și că acest asasin e el, Tyckelaer, care, chinuit de remușcări numai la ideea faptei ce i se ceruse, prefera să dezvăluie crima decât s-o comită.

Acum, imaginăți-vă explozia care izbucni în rândurile orangiștilor când aflară de acest complot. Procurorul fiscal porunci să fie

arestat Corneille chiar în casa sa, la 16 august 1672; inspectorul digurilor, nobilul frate al lui Ioan de Witt, fu supus torturii ca și cei mai mărșavi criminali, într-o sală din Buytenhoff, spre a-i se smulge mărturisirea pretinsului său complot împotriva lui Wilhelm.

Dar Corneille nu era numai o minte luminată, ci și un om foarte curajos. Făcea parte din acei martiri care, având un ideal politic, precum strămoșii lor avuseseră credința religioasă, știau să îndure caznele; surâse în timpul torturii, scandă cu voce sigură prima strofă din „*Justum et Tenacem*“ al lui Horațiu și nu recunoscu nimic, zdruncinând astfel nu numai forța dar și fanatismul călăilor săi.

Bineînțeles că judecătorii nu îl găsiră nici pe Tyckelaer cu totul nevinovat, dar împotriva lui Corneille pronunță o sentință prin care i se retrăgeau toate funcțiile și demnitățile; fu condamnat să plătească cheltuielile de judecată și exilat pe viață de pe teritoriul republicii. Această sentință dată nu numai împotriva unui nevinovat ci și împotriva unui cetățean de vază, însemna o oarecare satisfacție acordată poporului, pentru interesele căruia Corneille de Witt își încchinase întreaga sa viață. Totuși, după cum se va vedea, el nu s-a mulțumit numai cu atât. Atenienii, despre care se dusese vestea că nu știu ce e recunoștința, erau mai prejos decât olandezii din acest punct de vedere. Ei s-au mulțumit doar să-l exileze pe Aristide.

La primele zvonuri în legătură cu acuzarea fratelui său, Ioan de Witt își dădu demisia din funcția de prim-ministru. Și acesta fu la fel de bine răsplătit pentru devotamentul său către țară. Retrăgându-se din viață publică, lăua cu sine numai necazuri și suferințe, singurele foloase trase îndeobște de oamenii cinstiți, vinovați doar de a fi muncit pentru patria lor, uitându-se pe ei însăși.

În acest timp, Wilhelm de Orania, nu fără să grăbească evenimentele prin toate mijloacele carei erau la îndemână, aștepta ca poporul, al cărui idol era, să-i facă din trupurile celor doi frați treptele de care avea nevoie pentru a ocupa funcția de stathuder.

De aceea, la 20 august 1672, așa cum am spus la începutul acestui capitol, tot orașul alerga spre Buytenhoff pentru a fi de față la ieșirea din închisoare a lui Corneille de Witt ce pleca în exil și pentru a privi urmele lăsate de tortură pe nobilul trup al omului care știa atât de bine versurile lui Horațiu.

Trebuie să adăugăm că această mulțime, care se îndrepta spre Buytenhoff, nu era îndemnată numai de nevinovata intenție de a

asista la un spectacol, ci și de dorința unora de a duce la bun sfârșit o misiune ce nu fusese împlinită.

Ne referim la misiunea de călău.

Erau și alții, e drept, care alergau într-acolo cu intenții mai puțin dușmanoase. Pentru ei nu era vorba decât de un spectacol atrăgător, căci văzând cum se tărăște în praf cel ce deținuse mult timp puterea, orgoliul lor era satisfăcut.

Nu era oare Corneille de Witt omul despre care se spunea că nu cunoaște frica? Îl vor vedea închis, slăbit de cazne, palid, însângerat, acoperit de rușine! Nu e acesta un triumf pentru burghezie, triumf de care orice bun burghez din Haga trebuie să se bucure, căci într-un anume fel burghezia e mai înverșunată decât poporul împotriva nobilimii!

„Să apoi, — ziceau agitatorii orangiști, strecuți cu dibăcie în mulțime, socotind s-o transforme într-un instrument ascuțit și zdrotitor, — nu se va ivi oare nici un prilej pe drumul de la Buytenhoff până la poarta orașului, de a arunca puțin noroi, sau chiar câteva pietre, în acest Ruart de Pulten, care nu numai că n-a acordat decât *vi coactus* funcția de stadholder prințului de Orania, dar care a vrut să mai pună la cale și uciderea lui?“

„Ca să nu mai vorbim, adăugau îndărjiții dușmani ai Franței, că, de s-ar proceda cum se cuvine și cei din Haga ar fi curajoși, Corneille de Witt n-ar trebui lăsat să plece în exil, căci odată trecut peste graniță, va complota mai departe cu Franța și va trăi din aurul marchizului de Louvois, împreună cu sceleratul său frate mai mare, Ioan.“

Se știe că mulțimea stăpânită de o asemenea stare de spirit mai curând aleargă decât merge.

Iată de ce locuitorii din Haga se îndreptau atât de grăbiți spre Buytenhoff.

În mijlocul lor alerga, cuprins de mânie și fără vreun plan, onestul Tyckelaer, pe care orangiștii îl purta că pe un erou al cinstei, al onoarei naționale și al milei creștinești. Acest brav scelerat povestea, înflorind și folosind toate resursele imaginației sale, cum a încercat Corneille de Witt să-l corupă, ce sume de bani i-a făgăduit și cât de diabolic a uneltit pentru a înlătura din calea lui, din calea lui Tyckelaer, toate greutățile asasinatului. Fiecare frază a discursului său, ascultată cu nesaț de mulțime, stârnea urale ce